

8 m hosszú 72 cm vastag, 3·26 m³-nyi törzs 1210 márkáért, 2 db összesen 10·62 m³ tartalommal bíró törzs 3811 márkáért és végül egy 3·46 m³-nyi törzs 1400 márkáért kelt el. Egy köbméter tehát 404 márkába került. Elsőrendű törzsek (késfurnirra alkalmasak) köbméterenkint mind 250—300 márkán felül keltek el. Cs. Gy.

KÜLÖNFÉLÉK.

Id. Mikolás Vincze †. Id. Mikolás Vincze nyugalmazott uradalmi főerdész, kiben a magánérdőtisztí kar egyik csendesen működő, de nagyérdemű, rokonszenves tagját gyászolja a magyar erdészet, mult hó 14-én Siófokon 71-ik életévében elhunyt. A nagyvázsonyi, régebben báró Todesco tulajdonát képezett, jelenleg Lieben-féle uradalom erdészetének élén állott, amelyet a Bakony legintenzívebben kezelt gazdaságai közé kell sorolnunk. Ugy az erdei termékek értékesítése, mint az erdők felújítása terén mintaszerűt alkotott. Gyönyörű bükkal és gertyánnal elegyes tölgyfiatalosok őrzik emlékét az elhunytak, ami annál nagyobb érdeme, mert a nagyvázsonyi uradalomnak nagy a szarvasállománya. E felújításokat az Erd. Lapok 1901. évi 1. füzeté irta le közelebbről. Legismertebb azonban a boldogult neve az általa sekély száraz talajokon először alkalmazott és róla elnevezett dombos ültetésről lett, amelyet kiváló sikerrel alkalmazott és őt követve, mások is alkalmaznak. 71 éves korában hunyt el Siófokon, a hová sok évi fáradhatatlan munka után pihenni tért. Halálát özvegyén kívül ifj. Mikolás Vincze urad. főerdész mint fia és Tanos Pál ny. főerdész mint sógora gyászolja. Nyugodjék békében!

A Magyar Fakereskedők és Faiparosok Országos Egyesülete folyó évi rendes közgyűlését márczius hó 1-én tartotta dr. Bedő Albert elnöklete alatt. A közgyűlés által tudomásul vett működési jelentésből a következőket emeljük ki: Az egyesület a *bükkműfára vonatkozó vasúti díjtételek* ügyében, illetőleg azok mérséklése érdekében felterjesztéssel fordult a kereskedelemügyi miniszterhez. (Hasonló értelmű felterjesztést tett az Országos

Erdészeti Egyesület is; érdemleges válasz még nem érkezett, de bizonyos hajlandóság mutatkozik illetékes helyen, a bükkfát kedvezőbb tarifa alá vonni.)

A gőzfűrészekhez feldolgozás végett szállított nyersfából készült és a vámkülföldre kiszállított fűrészelt faanyagokra engedélyezett *reexpedicionális kedvezmény* megújítása érdekében az egyesület szintén a kereskedelemügyi miniszterhez fordult, ugyancsak a *vaggonhiány* és torlódás megszüntetése ügyében is.

Az általános *kereseti adóról* szóló törvényjavaslatra vonatkozólag azt kérelmezte az egyesület a pénzügyminiszternél, hogy a faiparosok és fakereskedők kereseti adója egy helyen kerüljön kivetésre, mert sok község határából gyűjtven össze a fát, a több helyen történő adókivetés igazságtalanságokhoz vezethet. Hozzájárult továbbá az egyesület a kereseti adóra vonatkozó javaslat ellen másrészről felmerült panaszokhoz is.

A budapesti kereskedelmi akadémián az egyesület közreműködésével életbe léptetett fakereskedelmi tanfolyam ebben a tanévben szünetelt.

A működési jelentés végül a múlt évi pénzválságról emlékszik meg hosszasan, mely alatt az egyesület pénzügyi helyzeteknél több ízben adott felvilágosítást tagjainak anyagi helyzetéről, amivel lényegesen hozzájárult a hitelmegvonások apasztásához.

Az egyesületnek 5 alapító-, 11 pártoló- és 221 rendes tagja van. Az általa kezelt és Vuk Mihály nevét viselő alapítvány 10.789 K-t tesz ki; egyéb vagyona 5848 K.

A kopár, futóhomok s vízmosásos területeken teljesített erdősítések állami segélyezése. A m. kir. földművelésügyi miniszter az elmúlt évben, úgy mint a megelőző években is, azokat az anyagilag szorultabb helyzetben levő birtokosokat, kik a közgazdasági érdekből beerdősítendő kopár, futóhomok és vízmosásos területeken az 1907. év folyamán sikerrel erdősítettek, állami pénzsegélyben részesítette.

Összesen 870 birtokos részére mintegy 3802 kat. hold kiterjedésű kopár területeken teljesített erdősítések után 104.495 K. állami pénzsegély utalványoztatott ki.

Ebből az összegből még az 1907. évben 243 birtokos részére,

kik állami kezelésbe vett kopár területeken (1143 kat. holdon) erdősítéseket létesítettek, 25.928 korona oly módon utalványoztatott, hogy az erre különösen rászorult birtokosok a kiutalt államsegélyt a beerdősítés sikeres teljesítésének a kezelő m. kir. erdőtiszt részéről történt igazolása után azonnal felvehették.

Hasonlóképen még az 1907. évben 53.928 K államsegély utalványoztatott ki közvetlenül az illető kezelő erdőtisztek kezéhez abból a célból, hogy ezen államsegély felhasználásával, 240 kisebb birtokosnak tulajdonát képező állami kezelés alatt álló veszélyesebb jellegű és mintegy 1483 kat. hold kiterjedésű kopár terület a kezelő erdőtiszt közvetlen felügyelete és vezetése mellett sürgősen s biztosabb sikerrel államköltségen beerdősíttessék.

Végül a folyó év elején 24.639 K pénzsegély osztatott ki utólagosan 387 olyan magánbirtokos között, kik az 1907. évben összesen 1177 kat. hold kiterjedésű kopár területet önként és sikerrel beerdősítettek s kiknek az államsegély adományozása az erdősítések sikeres létesítése esetére még az 1907. évben kilátásba helyeztetett.

A porosz erdészeti szakoktatás reformja. Tudvalevő dolog, hogy Poroszországban az erdészeti szakoktatás részben az eberswalde-i erdőakadémián (4 féléven át), részben valamely egyetemen (2 féléven át) történt, azonkívül egyévi előzetes gyakorlat kívántatott meg. A legtöbb panasz az akadémiái tanidő rövidségére vonatkozott, de igen erős volt az áramlat a szakoktatás kettéosztása ellen is; tekintélyes párt teljesen az egyetemre kívánta vinni az erdészeti szakoktatást.

A nagyon konzervatív hivatalos felfogás erre az utóbbi lépésre nem tudta magát elhatározni, ellenben a tanidő rövidségére vonatkozó panaszokat egyik legújabb rendelkezéssel figyelembe részesítette.

A „mezőgazdaság, uradalmak és erdők miniszteriuma“ ugyanis f. é. február hó 20-án kelt rendeletével az előzetes gyakorlati szolgálatot 7 hónapra rövidítette meg és az akadémiái tanidőt 6 félévre terjesztette ki. Az egyetemen töltendő tanidő érintetlen maradt.

Változást szenvedett az akadémián a vizsgarend is. Az első

vizsgát a hallgatók a 4-ik félév elején tehetik le; ez a természet-tudományi tárgyakra és a földmérés tanra vonatkozik.

A második vizsga (államvizsga, Referendarprüfung) félévénként tartatik Berlinben külön bizottság előtt és az erdészeti szaktárgyakra, valamint a jogi tárgyakra terjed ki. Három félévvel az első vizsga után tehető le. Az egyetemi tanulmányok (1 év) az államvizsgát követik.

Kísérleti adatok a fehér gólya vonulásához. Az a nagymennyiségű és megbecsülhetetlen értékű madárvonulási anyag, amely jó nagy részében a m. kir. államerdészeti tisztikar immáron 15 éves közreműködése révén gyűlt össze, már a megfigyelt vonulási mozzanatok természeténél fogva is első sorban csak Magyarországon vonulási viszonyainak a földterítésére szolgálhat. Természetes dolog, hogy valamely érkezési vagy távozási adat nem nyújthat alapot annak a megítélésére, hogy honnan jött, vagy hová megy az illető madár, s még a vonulási irány alapján sem vonhatunk következtetést előbb követett vagy azután követendő útjára vonatkozólag, mert ki állhat jól arról, hogy az egyik ponton megfigyelt vonulási irány állandó marad az egész, sokszor több ezer kilométeres úton?

Különösen szembetűnőek voltak ezek a viszonyok a fehér gólya tavaszi fölvonulásánál, melyet az „Erdészeti Lapok“ 1905. évi első füzetében ismertettem. A 10 évet felölelő vonulási anyag alapján minden különösebb nehézség nélkül meg lehetett határozni a „korai, közép és késő“ érkezési területeket, de már azt nem lehetett megállapítani, hogy miért annyira eltérő a fehér gólyának ez a rendkívül sajátos és bonyolult fölvonulási módja. Csak az *átvonulási jelenségek* nyújtottak valamelyes támaszpontot, de már az első lépésnél beleütköztünk abba a kérdésbe: honnan jön és hová megy az a rengeteg gólya, amely a vonulási időszakok alatt átvonul Magyarországon? Hová való illetőségűek azok a gólyák, amelyek pl. tavasszal abban az időben vonulnak át hazánkon, amikor a miéink már fészkelnek? Csakis a magyar adatokra támaszkodva meg se kísérelhettem ezeknek a sajátos jelenségeknek a magyarázatát.

A legujabb kutatások azonban kezdenek már ezekre is némi fényt

deríteni, még pedig minden kétséget és bizonytalanságot már eleve is megszüntető *kísérletek* révén. A kísérleti területek Németország északi része és Dánia. A kezdeményező *Mortensen K.* volt Dániában aki Viborg városában és annak környékén 1899. óta *jelöli* a madarakat. Követője volt Dr. *Thienemann J.* a német madár-megfigyelő állomás vezetője Rossittenben — kis halászfalu a „Kurische Nahrung“-on Königsberg városa közelében — aki 1903 óta igen széles körben folytatja ezeket a kísérleteket. Ezek abból állanak, hogy a közel anyányi *golyafiókák* — amíg azok még a fészekben vannak — lábára könnyű alumíniumgyűrűt erősítenek, amelyre a kezdőjelölő állomás nevének — „Viborg“ ill. „Vogelwarte Rossitten“ — kívül még egy folyószám van rányomatva, amelynek segítségével a gondosan vezetett jegyzék alapján megállapítható a megjelölés helye és időpontja.

Bár a fehér golyóra nézve még nagyon új keletűek ezek a kísérletek, máris olyan eredményeket nyújtottak, amelyek a jövő kutatást a legszebb reményekre jogosítják. Eddig a következő 6 megjelölt golyó sorsa ismeretes.

1. Fióka korában kapta a gyűrűt Viborgban 1901-ben. Később megsérült, megsérült és csak 1903. aug. havában indult többedmagával első útjára; fogságba került 1903. október havában Wulkowban 550 kilométernyire *délkeleti irányban* Viborgtól.

2. Fióka korában kapta a gyűrűt 1905-ben egy Viborg közelében fekvő faluban, ahonnan aug. 26-án társaságban elvonult. Két nap múlva lelövetett Dieckowban, miután *délkeleti irányban* 500 kilométer utat tett meg, vagyis naponként átlag 250 kilométert.

3. 1906-ban lett megjelölve Viborg közelében. Kézrekerült 1906. aug. 11-én Mardowitzban, Osztrák-Sziléziában, Freistadt mellett a Kárpátok északi lejtőjén, 950 kilométernyire *délkeleti irányban*.

4. 1907-ben kapta a gyűrűt Geschendorffban — Lübeck város közelében — mint fióka. Elvonult aug. 24-én, lelőtték aug. 26-án Michelwitzen, Brieg mellett az Odera mentén Porosz-Sziléziában egy több száz főnyi pihenő csapatból. Két nap alatt 670 kilométeres utat tett meg *délkeleti irányban*, vagyis naponként átlag 335 kilométert.

5. Fióka korában jelöltetett meg Weseram faluban — Berlin-

től valamicskét nyugatra — oly módon, hogy az ottani lelkész leánya rózsaszínű szalaggal levélkét kötött a szárnyára. Augusztus 19-én *egyedül kelt első útjára*, amelyen a Nagyszeben közelében fekvő Keresztényszigetig jutott. Augusztus 24-én lett itt lelőve egy 500—600 főnyi pihenő csapatból. Az egész ut hossza közel 1200 kilométer, tehát naponként átlag 220 kilométert tett meg *délkeleti irányban*.

6. Még 1880-ban lett megjelölve Werra melletti Berka városkában, Eisenach közelében Thüringiában. Augusztus 20-án társaságban elvonult és augusztus 24-én lelőtték Fornells falu tornyáról, Spanyolország Gerona nevű járásában. Összesen közel 1200 kilométer utat tett meg *délnyugati irányban*, naponként tehát átlag 300 kilométert.

Egynek a kivételével tehát valamennyi *délkeleti irányban* vonult a téli szállás felé. Az egyiket sikerült is hazánkban kézrekeríteni, de folytatásában a többinek az útja is egyenesen Erdélyen vezet keresztül. Ha egybevetjük ezt az eredményt a fehér gólyáknak nálunk követett fővonulási irányával — tavasszal DK.-ről ÉNy.-ra, ősszel ÉNy.-ról DK.-re — úgy szinte biztosra lehet venni azt, hogy a Dániában és Északnémetországban fészkelő gólyák a téli szállás felé vonulásukban Erdélyen mennek át. A tavaszi vonulásra ugyan, sajnos, még nem sikerült ilyen megjelölt gólyát kézrekeríteni, de a vonulási irány alapján igen valószínű, hogy tavasszal is ezt az utat használják.

Az az egy példány, amely délnyugatnak vette az útját, korántsem tekintendő kivételnek, mert Berka, ugyilátszik már ahhoz a területhez tartozik, amelyen feltűnően korábban érkeznek meg a gólyák mint nálunk. Délnémetországban, Svájcban és nevezetesen a Rajna mentén sokszor már januárban, igen gyakran februárban és kora márcziusban telepednek meg a gólyák, tehát olyankor, amikor nálunk a pacsirta szokott megérkezni. Valószínű, hogy az itt fészkelő gólyák más „*törzs*”-höz tartoznak, vonulási útjaik és téli szállásaik egészen mások, mint a nálunk fészkelőké, s ezért az egyetlen eddig ismeretes esetben nem kivételt kell látni, hanem utmutatást a további kutatásokhoz.

Természetes dolog, hogy a kezdet kezdetén és ilyen kevés adat alapján — bármilyen egybehangzóak is legyenek azok —

még nem bocsátkozhatunk behatóbb tárgyalásba. Egyelőre csak annak a megállapítására kell szorítkoznunk, hogy ezek a kísérletek közvetlenül kiegészítik a hazánkban folyó vonulási megfigyeléseket, s ezért kiválóan alkalmasak arra, hogy Magyarország vonulási viszonyainak a részletekre is kiterjedő földerítéséhez hozzájáruljanak.

Ez a megismerés természetesen azt vonja maga után, hogy ezeket a megjelölt gólyákat a legéberebb figyelemmel kísérjük és a tudomány érdekében lehetőleg kézrekerítsük. Minthogy a gólyák lábán lévő gyűrűk 100 lépésnyi távolságból megláthatók, s minthogy csak nagyon kivételes alkalmakkor kerülnek szem elé ezek a tudomány szolgálatában álló példányok, azért ezek bátran fölláldozhatók. *Természetesen semmi sem áll távolabb tőlünk mint egy tudományos kérdés érdekében általános gólyapusztítást proponálni!*

A gólyákon kívül egyéb madarakat is szoktak gyűrűkkel ellátni, s ezek közül különösen a *dankasirályok* fordulhatnak elő nálunk, és pedig első sorban a Dunántulon, 1908 nyarán a Magyar Ornith. Központ is meg fogja kezdeni a jelöléseket s így nagyon valószínű, hogy a jövőben nem lesz éppen ritkaság a megjelölt madár. Ennek kapcsán azzal a kéréssel fordulunk az erdészeti tisztikarhoz, hogy ha kezükbe kerül egy ilyen gyűrű, — bármilyen felírás legyen rajta — vagy ha tudomást szereznek ilyen megjelölt madarak elejtéséről, úgy a gyűrűt ill. az értesítést az elejtés helyének és idejének pontos megadásával küldjék el a Magyar Ornithológiai Központhoz, amely gondoskodni fog arról, hogy ezek az adatok magyar voltak kellő kidomborításával jussanak illetékes helyükre.

Schenk Jakab

a M. O. K. asszisztense.

Gazdasági előadások a hadseregben. Néhány év előtt (1901. évi V. füzet) hirt hoztunk arról, hogy a belga hadseregben a legénység részére mezőgazdasági előadásokat tartanak; azóta ezen a téren más országok hadseregeiben is kísérleteztek és úgy látszik nem eredménytelenül, mert most a mi hadvezetőségünk is hasonló szándékkal viseltetik. Nem szorul bővebb bizonyításra, hogy ez kitünő módja annak, hogy a következő gazdanemzedékbe

a helyes gazdálkodás bizonyos alapelveibe beavattassék és nagyon kívánatosnak tartanók, hogy az előadások az erdészet alapismereiteire is kiterjesztessenek és a fásítás iránti kedv ez uton is emeltessék.

Tájékoztató, vidéki állat- és madárvédő-egyesületek alaptásában czimen az Országos Állatvédő Egyesület hasznos füzetet adott ki, amelylyel ily egyesületeknek alakítására országszerte törekszik. A füzetet, amely minden irányban felvilágosítást ad, a nemes czél szolgálatába lépni óhajtó t. olvasóink figyelmébe ajánljuk. A füzetet az Országos Állatvédő Egyesület (Budapest, IX., Ernő-u. 11—13.) kívánatra díjmentesen megküldi.

A maros-szlatinai uradalom, amely eddig a Munk H. és fiaí czégé volt, tulajdonost cserél. Potoczky András gróf galicziai helytartó vette meg a birtokot állítólag 4 millió koronáért, az iparvasuttal és fűrészteleppel együtt. A fatermést (bűkk) az egyesült magyar hajlitottfa butorgyárak r. t. vette meg. Az Országos Erdészeti Egyesület 1902. évi közgyűlése után látogatta meg ezt a birtokot, amelyen akkor még az azóta leégett faárugyár állott. Részünkről inkább óhajtottuk volna ezt a birtokot a magyar állam tulajdonában látni, melynek lippai uradalmát czélszerűen kikerekítette volna.

3000 éves tölgyfa. Rochus szász község határában a Neisse folyóban őskori tölgyfát találtak. A folyómenti lakosság már emberemlékezet óta tudja, hogy a folyómederben óriási méretű fatörzs van, amely a hajózást is megnehezíti. A legutóbbi nagy árvíz megváltoztatta a fa fekvését, úgy hogy a fatörzs kímeléséhez lehetett fogni. Nagynehezen sikerült is a fatörzset kiemelni, de amikor az az emelődarukkal együtt ismét a vízbe visszaesett és minden fáradság hiábavalónak bizonyult, már abban akarták hagyni a munkát. Hat ló nem bírta a fatörzset a vízből kihuzni, ujjnyi vastagságú lánczok — mint czérnaszál — úgy szakadtak el. Csak megfelelő emelőkészülékek alkalmazásával sikerült a fatörzset három részre fűrészelve, a folyómederből kiemelni. A fa szövete sötét fekete; szakértők véleménye szerint a kiemelt tölgyfa ezer évig nőtt és 2000 éven át volt a Neisse folyó medrében,

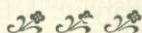

ugy hogy a fatörzs kora most 3000 esztendő. Ezt az őstölgyfát Breslauban adták el. (Fr. L.)

Kérelem. Kérem igen tisztelt szaktársaimat, legyenek szivek utbaigazitást adni arra nézve, hogy mely erdőgazdaságban volna munkában lévő szalagfűrész látható? Különösen olyan gazdaság iránt érdeklődöm, ahol kemény fából (tölgy vagy ákác) szőlő karókat fűrészelnék. *Lenhárd Antal* (Dusnok, Pestm.)

Halálozások. *Huszár József* m. kir. főerdész (Turjaremete, Ung m.), az Országos Erdészeti Egyesület alapító tagja mult hó 11-én, 41-ik évében, hosszas szenvedés után elhunyt. Haláláról az ungvári főerdőhivatal tisztikara gyászjelentést adott ki.

Glósz Alajos urad. főerdész, az Országos Erdészeti Egyesület rendes tagja (Zétény, Zemplén megye) elhunyt. Béke hamvaikra!

VÁLTOZÁSOK ÉS KITÜNTETÉSEK AZ ERDÉSZETI SZOLGÁLAT KÖRÉBŐL.

Személyem körüli magyar miniszterem előterjesztésére *Wellibil Károly* jószágigazgatónak a közügyek, valamint a mező- és erdőgazdaság terén szerzett érdemei elismeréseül, *Ferencz József*-rendem lovagkeresztjét adományozom.

Kelt Bécsben, 1908. évi február 16-án.

Ferencz József s. k.

Zichy Aladár gróf s. k.

*

A m. kir. földmívelésügyi miniszter áthelyezte *Karvas Emil* m. kir. erdőmestert Budapestről (a földmívelésügyi miniszterium I. A. erdészeti főosztályából) Besztercebányára s megbizta az ottani m. kir. állami erdőhivatal vezetésével, továbbá áthelyezte *Héjas Kálmán* m. kir. erdőmestert Kaposvárról Budapestre s szolgálattételre beosztotta a földmívelésügyi miniszterium I. A. erdészeti főosztályába.

*

A m. kir. földmívelésügyi miniszter *Kováts Béla* m. kir. erdőmestert és *Irinyi Aurél* m. kir. erdészt a vezetése alatt álló miniszteriumból, a besztercebányai m. kir. erdőigazgatóság kerületébe helyezte át s előbbi a központi teendők végzésével, utóbbit pedig a mihálytelki erdőgondnokság vezetésével bizta meg.

*